

LIBER DESA-
LVBRIDIAETACVM COM-

MENTARIO GALENI. HER-

MANNO CRVSERIO CAM-

PENSI INTER-

PRETE.

μήτ' ἐμοὶ μέλι, μήτε μέλιττα.

Nocet emptya dolore voluptas.

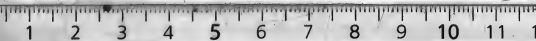
PARISIIS EX OFFICINA GE-

RARDI MORRHII CAM-

PENSIS APVD COLLE-

GIVM SORBONAE.

M D. XXXI,

EPISTOLA

REVERENDO IN CHRISTO
 PATRI D. GVLIELMO QVY-
 non, Priori Corboliensi, commenda-
 tori D. Ioānis Lateranēsis apud
 Parisios & Stāpenſes, &c.
 Hermannus Cruse-
 rius Campensis,
 S. P. D.

TSI mihi tecum Reuerēde pater
 & multæ, & iustæ cauſsæ amicitia
 priuatim sunt, ut ulla coniunctio
 arctior haud sciam an esse possit:
 tamen repetam initia amicitia ex
 parentibus meis, & Angilberto fratre, quam
 per manus mihi tradiderūt, & ueluti possessio-
 nem hæreditariam reliquerunt. Nam cū pa-
 trimonium tantū nobis sit, ut omnibus id, quæ
 in bonis nostris sint, lōgè præferamus: & alie-
 nare, nisi summa præmat inopia, non sustinea-
 mus: debēt profectò amicitia, quam à parēti-
 bus accepimus, posthaberi omnia, nihilq; esse
 ipsa charius, immo. tāto debet patrimonio anti-
 quior nobis esse, quantū inter amicitia interest,
 & possessiones. Quare nō est, qui de istis homi-
 nibus præclare existimet, qui paternā amicitia
 nullis ipsi officijs psequūtur: sed uel intermori
 sinūt, uel nouis cōiunctionibus cōmutāt, Quam
 ego,

ego quia colui sedulo, plurimiq; semper feci, nolui eam tadium inter priuatos parietes delitescere, quin omnibus aliquando sit testata. Hinc itaq; impulsus sum (licet illud satis uel tua dignitas postulabat) ut librum de salubri diæta cum cõmentario Galeni nuper à me Latine uersum tibi dicere: non illud quidem magnū, sed quē tamē Galenus summus uir & clarissimus suis cõmentarijs est dignatus. Etsi equidē studiū meū in maioribus libris emittendis ponere malebam, nisi homines quidam studiosi (quod nuper librum H I P P O C R A T I S de Humana natura in Latinū sermonē traduxerā: quē ipsum semper suppressē dū duxerā, nisi de meo me gradu tum Corbius meus, cui nihil uel potui uel uolui denegare, deiecisset) hūc librum, qui cum illo erat aptus, flagitassent, & quasi suo iure poposcisset. Haftenus igitur illis morē gestū uolui. Nā quæ inter hūc & illū inserta sunt, quando planē H I P P O C R A T I S esse Galenus negat, & infinitorū errorum condemnat, omnino prætereunda duxi. Interea quod suppeditabit ocij, omne libris, qui penes me iam quidē uersi sunt, sed informiores, ad limā reuocādis, poliēdis, & lambendis dicabitur. ut primo quoq; die libri Epidemiōn, & libri de pulsibus exeāt: quos, ut sum testatus, nunquam mea sponte erā editurus, nisi huc me tum Medici quidam doctissimi induxissent, tum Gerardus

dus Morrhius meus consobrinus, cuius uel uo-
 luntas magnum apud me pondus habet. His
 igitur sum hætenus assensus, operamq; meam
 condixi, quoad assequi ualeã: ut tamẽ mihi cõ-
 stet mei studiij ratio. Nam quò me à lectione
 semel retraham, & totũ dem interpretationi-
 bus, nihil merear, nec est consiliũ. Sed hæc mea
 est ratio: ubi me lectionis cepit odium, ad
 uertendum me consero, quò ad studium redeã
 integrior. Quod ego à summis uiris cognoui,
 & accepi factitatum. Cæterum ego Domine
 honoratissime in memoria habeo, tuam ope-
 ram mihi, & gratiam nullo loco defuisse, & ne
 uicissim meo officio desim, præstabo pro uiri-
 bus. Interea hanc operam boni consules, dum
 maiora te digna pariam. Caput autem hoc
 est, ut quando hoc munusculum ab
 animo gratissimo, simulq; tui
 cupidissimo, pficiscitur, pari
 uolũtate excipias. Va-
 le Lutetiæ Pari-
 siorũ. Ter-
 tio Calend. Aprilis, Anno domini, 1531.

DE SALVBRI

DIAETA LIBELLVS CVM

COMMENTARIO GALENI.

HERMANNO CRV SERIO

CAMPENSI INTER

PRETE.

NVS hic liber peculiarem habet titulum, ut totius presentis libri pars prima, ubi de Natura humana sermo habetur. Nam in illo, quod receperat, praestitit, omnibusque numeris absoluit. Et hic quae instituit, toto opere tradit. Vnde uniuersus liber, exceptis illis quae his duobus libris interposita sunt, conuenientem sibi inscriptionem sortitus est: quam ei quidam de Natura humana, & Diaeta fecerunt. Atque ut est prorsus liber de humana Natura inculpatus: omnino autem quae inter duo haec uolumina irrepsit, reproba: ita liber de salubri diaeta, fere caret uitio, ubique cum HIPPOCRATICA elementorum institutione coniuncta. Sunt tamen eius loca, caeterum admodum pauca, quae non absunt a uitio. At esto, quod multis probatum est, Polybi.

Polybus auctor huius libri.

Idiotae hac debent diaeta uiuere.

¶ Ecquos Idiotas appellat, huius libri interpretes, in quae equidem incidi commentaria, praeterierunt. Nec unquam ex praceptoribus meis, cum librum praegerent, quae siui. Nunc quando commentarium in ipsum statui scribere, male praetermissum a meis praceptoribus iuxta atque interpretibus, quosnam dicit idiotas, animaduerti. Nempe enim hoc in confesso est, quam infra

Idiotae.

A in, dietam

diætā tradit, hanc Polybum nō omnibus hominibus, sed solis præscripsisse Idiotis. Atqui hoc libro si solis priuatis consuluit, parum recte interpretes libri indistincte acceperūt, quasi ad omneis in communi homines sit habitus sermo. Inuenimus enim ἰδιώτης a Græcis appellari nō simpliciter, sed in relatione ad aliquid. Nam hūc esse huius idiotā artis aiunt : illū illius exercitiij. Est, cum hos opponant illis, qui genti aut oppido præfunt, aut omnino publicum aliquod munus obeūt : itaq; qui uelut priuatā uitā agūt, idiotas hos, idest, priuatos appellāt. Equidem cū mecū consyderarē, ecquos de his Polybus uocet hoc loco idiotas, Athletas illum existimaui a cæteris hominibus aperte separare, quādoquidem unam illi diætā in pane cōstitutā, & carniū esu habēt. Ab his, qui militant, aut peregrinātur, aut etiā pugnāt, quibus nō est delectus habendus, quibus cibus uesci, aut nō oporteat. His enim uti cogitur quisq; quorū datur facultas. Præterea, qui quoquo modo festināter faciūt iter, nequeunt ullo modo, ut dicat Polybus, rationē habere uictus. Et breuiter, quicunq; negocijs publicis distīnētur, aut uitā degunt quā uocāt ἰδιωτικόν. Quare ad hos solos, qui sibi uiuunt, quos priuatos uocāt, diætā, quā tradet, spectat.

Hyeme q̄
seruanda
diætā.

HYeme præ cæteris plurimum comedendum, bibendum quā parcissimè. Et potus esse uinum debet quā meracissimum : cibus, panis, opsonia, assa omnia. Holeribus hac tempestate præter cæteras paucissimis utendum : Nam hac potissimum ratione corpus calidum & siccum fit.

¶ Summa totius narrationis commemorata, recte ad finem

nem orationis adscripsit, quæ de causâ singula, quæ dicta sunt, præscribat. Etenim calfacere corpus & siccare instituit, adductus temporis immoderato temperamento. Quod si moderatum fuisset, ut Vere est, moderatam seruare diætam mandasset: Conseruanda siquidē moderata sunt: quæ modum excedunt, immutanda. Iam mutatio non nisi ex contrarijs fiat immoderatis. Nam quod ultra modum corp⁹, aut iam est calfactum, aut calfit, refrigerari quærit. Quod uero est refrigeratum uel refrigeratur, calfierī. Simili ratione in immoderata humiditate & siccitate morbiferas excellentias contrarijs admoüendis repellere oportet. Ac contrariam immoderationem applicare debemus, quæ hætenus a tergo mediū & mediocre relinquit, quatenus ab illo recessit morbifera. Quocirca bruma, quia temperamento est frigidū & humidū, conducit quam plurimum cibi sumere: bibere autem omnium parcissime. Plurimum hic nō ad facultatem referes, sed ad cætera tempora. Itidem bibere omnium parcissime, compares cum reliquis temporibus. Eodem est modo dictum, esse uinum meracissimum debere, præ eius alijs temporibus mixtione. Veruntamen ad uirium modum, præsentēq; usum, moderaberis uinum & cibum offerendum, sic etiam somnum, gymnasia, & in summa, quæcumq; a Medicis exercitia appellantur. Nam uinum quidem meracissimum, & assas carnes calfacere simul & exiccare, si cum maza & holeribus confecturatur, quis est, qui ignorat? Et panem item præ maza calfacere dixeris & siccare. Atq; hæc quidē auctorem attulisse uelut exēpla duces. Tu porro legumina deliges, quæ calfaciūt & exiccāt, ut lenticulā. Præterea de holerib⁹, q̄ hac sunt facultate prædita, ut brasicā: sic ex carnibus, q̄ syluestriū sunt animatiū, & sale cōditæ. Sed & mihi

& mihi quocq; hæc sunt pro exemplis dicta. Nam solida per se alimentorum sylua tribus Commentarijs, qui de facultate alimentorum inscripti sunt, constat. Itaq; quemadmodum recte sunt hæc de cibis in qualitatibus deligendis & uitandis dicta: sic quæ de modo tradidit. Nā cibi, præter alijs tēporibus, plurimum hyeme cōcedimus, memores probe in Aphorismis esse dictum. Aestate & Autūno cibos difficillime ferunt: hyeme, facillime: secūdum locū uer tenet. Quod si cui, qua de re hæc fiant, cognoscere cordi sit, docuit & hoc in Aphorismis, his uerbis: Ventres hyemē, & uere calidissimi sunt: quod aer id temporis frigidus intro arceat densando, & in penetralibus corporis concludat naturalem calorē, quæ æstate perspiratione digeritur. At respiratione aer attrahitur calidus. Respirationem uoco, cum spiritus intro & foras per os fertur. Perspirationem, quæ per totum corpus perinde fit.

Apho. 18.
lib. primi.

Apho. 15.
lib. primi.

Respiratio

Perspiratio

Diæta in
uere.

AT uere ineunte, amplius potandum & dilutius est, ac paulatim. Sunt præterea sumendi molliores cibi, paucioresq; atq; panis subtrahendus, mazaq; exhibenda: tum opsonia eadem ratione. Iam etiam assa elixis commutanda, ac holeribus iam in uere paucis utendum, dum æstatem homo attigerit. tum cibis omnibus utēdum mollibus, obsonijs elixis, holeribus iuxta & crudis & elixis, poculis multo dilutissimis & plurimis, & ut ne magna mutatio sit, subito utenti.

¶ Ampliorem dixit, & dilutiorē, non plurimum, & dilutissimum Vere potum esse offerendum. Nam plurimum

rimum & dilutissimum æstate iubet, quæ contrarium hyemi temperamentum habet bibere. At Ver ut medio est inter extrema temperamēto, ita mediā requirit diætā, frigidiorē illā quidem & humidiorē, ratione hyemis; calidiorē & sicciorē, æstatis ratione. Proinde ex his planum est, quomodo quam tradidit seruandā æstate & Autumno diætā, interpretari debeamus. Quare id quidem mihi prætereundum est: & lectoribus sæpius seduloq; attendentibus diætā omnia clare sunt, ut hactenus quæ habita sunt, nullum desyderent interpretem.

A Estate maza molli nutriri, & potu diluto simulq; multo, tum opsonijs omnibus elixis oportet. Atq; his ita, ubi sit æstas, uti debemus, quò frigidū sit & molle corpus. Siquidem, tēpestas calida est & sicca, corporaq; reddit & adusta & squalida. Quare his rationibus obuiandū est. Eodē modo, ut ex hyeme in uer, ita ex uere in æstatem cum deuenitur, cibum deducere, potum autem augmentare oportet: atq; in eum modum annum complēdo, ex æstate in hyemem peruenire. In Autumno contrā, cibi maiori copā, & sicciores exhibēdi: & opsonia eadē ratione. Pocula pauciora, ita ut meraciora: ut cum hyems cōmoda sit, homo perpetuò potu utē meraciori & pauciori, & cibo quàm plurimo & siccissimo: nam ita imprimis ualebit, minimeq; rigebit. Tempus enim hoc magnopere frigidum & humidum est.

Dieta in æstate & hyeme.

¶ Quæ in præsentia tractantur ita sunt dissecta, nec ulla
 lum desyderant, qui ipsa interpretetur. quòd omnibus
 plana fecit Polybus, nec ullam quæsiuerit puram me-
 thodum; cæterum ut sunt scripta, ita accipiuntur.

Diæta cor-
 pulentorū,
 molliū, &
 rubicundorū

H Abitibus corpulentis, & multum molli-
 bus, & rubicundis, toto ferè tempore uti
 uictu sicciori ex usu est. humida enim est illo-
 rum natura.

¶ Quemadmodum temporum differentia aliam atq;
 aliam rationem uictus denūciant, sic habitus corporis:
 ad quos nunc, absoluto de temporibus sermone, descē-
 dit. Et ut accommodatam diætā demonstrauit in tem-
 poribus, sic in corporum formis. Nam corpulēti, mola-
 les, & rubicundi, tales ex temperamenti humiditate
 euaserunt. Qui contra ac hi constituti sunt, de quibus
 mox aget, ex siccitate. Quamobrem conuenit humidis
 siccior uictus, siccis humidior. Quæ si recte sunt dicta,
 neminem latet, temperatos decere diætā temperatā.
 Atq; temperatos uoco, quos nec corpulentos, nec gras-
 ciles, sed appellant quadratos.

Tēperati.

Durorum,
 gracilium,
 ruforū, &
 nigrorum
 diæta.

D Vri, graciles, rufi, & nigri ferè semper
 uictu debent uti humidiori. Siquidem cor-
 pora horum sicca sunt.

Siccioris

¶ Temperamentorum notas in commentarijs de tem-
 peramentis omneis scripsi, ubi τὸς στυφνοῦς, id est, dur-
 ros, & τὸς προσεδαλμύς, hoc est, graciles esse tempe-
 ramēti humidioris docuimus: sic nigros quoq;. At ru-
 fos non diximus sicco temperamento esse, cæterum
 hos, qui illis sunt colore finitimi, quos flauos nūcupāt,
 quando

quando & flaua bilis est temperamento sicco. Verum quidam scriptores minorē in uocabulis usurpandis diligentiam adhibentes, committūt, ut rerum doctrinam confundant. Atq; sic nonnulli Germanos flauos uocāt, Germani rufi nō flauī sunt. qui flauī tamē non sunt, si de nomine exactam rationē ineas; sed rufi. Quod est huius reliquum orationis tum uere, tum clare est dictum.

Corporibus iunioribus utilis uictus est mollior & humidior. Nam hæc ætas sicca est, & corpora etiamnum sunt concreta. Senes uero ^{scilicet} humidior uictus plerūq; decet: quod id ætatis corpora humida sint, mollia, & frigida. Iuuenū & senū diata.

¶ Hic ad ætates transit, ubi diuisionem non plenam fecit, qui eas non in quatuor differētias secauerit, sed in duas tantum; cū deceret, siquidem ætatum tēperamēta rationis uictus studebat indices habere, sicut tēperamēta quatuor sunt, sic diffecare ætates in quatuor, ac humidam & calidam statuere puerorū, siccā & calidam adultorū, siccā & frigidā eorū qui ætate inclinata sunt, humidam & frigidam senum. Sed puerorū ætatē merito est par esse humidam, quod incrementum incidere in aliud temperamentum possit nullum. At ætati adultorum, quandoquidem plus iusto calida est & sicca, utilis est contrariæ diætæ usus. Id quod etiam ad ætatem spectat inclinatā & uergētem. Verū de ætate senum magna est quæstio, quā neglexerūt ppe omneis; de qua paulo inferius, posteaquam ætates satis exposuero, uerba faciam. Si namq; pueri plus habent citra controuersiam, ut humiditatis, quam est ex usu inculpate ualentibus; ita caloris (neq; enim simpliciter sunt, ut adulti, calidi; sed natiuo calore, quæ temperata est, qui in bono sanguine cōsistit) ætas quæ inter pueros intercedit, Tēperamēta ætatum.

Aetas adu-
lescētiū &
epheborū
temperata.

Pueri non
exiccandi.

Senū tēpe-
ramētum.

Quæ diætā
senibus ser-
uanda.

& adultos, quæ ephēborum est adulescentulorumq̃,
optimo fuerit temperamento. Atqui optimum quan-
do medium est, uictus etiam medio esse temperamen-
to debet: ut neq̃ humidius eorum corpus, neq̃ siccus,
neq̃ calidius, uel frigidius reddamus. Verū tamen cor-
pus puerorum, quāquam habeat plus humiditatis, quā
salubris habitus postulat, nihilo magis est siccandum:
alioqui incremento prohibeas illos. Sed iam quia senes
nonnulli esse humidos uolunt, alij siccus, atq̃ id utriq̃
indefinite, faciundum nobis est, ut partim illos esse sic-
cos, partim humidos declaremus. quod in commētarjjs
ostendimus de temperamētis, ubi solidis corporis par-
tibus esse declarauimus siccus. sed excrementorū quia
ex temperamenti frigiditate copia abundant, hætenus
dicuntur humidus. Vnde si spectes utrumq̃, cōtraria &
duplex ab hac ætate indicatio existit medicis: quod ob
solidarum partium siccum temperamentum, humecta-
ri desyderent: rursus propter affluētiā humidus ex-
crementi, desiccari. Itaq̃ quonam modo utriusq̃ possis
rationem habere, abunde in opere de tuenda sanitate
diximus. Hoc loco satis sit summam illorum, quæ illic
scripsimus, retulisse. Cibus, potus, & quæ reliqua sunt,
spectent humidum & calidum, quasi senū solidæ par-
teis corporis, quæ solæ recte parteis uocantur, hume-
ctandæ & calfaciendæ sint. Rursus respicienda est uas-
cuatio pituitosorum excrementorū. Quare si ex ope-
re de tēperamentis colligas, & uia scientiæ discas pro-
priū senum temperamentum esse frigidum & siccū:
acquisititia autē humiditate esse præditos eos, quod
multa illis excrementa pituitosa generantur: deinde
illinc profectus ad commentarios de sanitate tuenda,
discas quoq̃, quæ sint uictus ratione nutriendi senes,
clare perspicies, quod hoc loco est obscurum. Neq̃
enim in duo erat humana uita diuidenda, neq̃ senum
dicenda

dicenda corpora humida & mollia, neq; uictus eis sicco temperamento imperandus. At uero iuuenes cum Iuuenes. dicat corpore esse concreto, & temperamento sicco, constat solos adultos eum dicere, hosq; appellare iuuenes. Proinde puerorum præterijt, & inclinatham ætatem, atq; ut equidem dico, præterea temperatissimam, quæ mediâ est inter pueros & adultos. Atq; adeo deprehendimus suum sibi ipsi esse suspectum sermonem. neq; enim uno uerbo dixit, esse senes sicco uictu nutriendos, sed addidit, plerumq; quod est perinde, ac nō semper. Id quod nec habitui corporis, nec alteri adiecit ætati. Nam suus cuiq; corpori est uictus semper deligendus.

QUare pro ætate, tempore, & habitu est uictus nobis ineunda ratio, obuiãdumq; cōstitutionibus, æstibus, & hyemibus, nā ita demum optima sanitate degemus.

¶ Hæc in summa dixit auctor cū clare, tum uere: quæ sæpe nos, & multis locis explicauimus.

ET iter facere hyeme, uelociter debemus; Iter quomodo & quando faciendum. æstate lento gradu, nisi sub sole iter faciendum est.

¶ Quo pacto iter faciendum sit singulis temporibus, docet. Nam esse hyeme eligendam ambulationem siccantem & calfacientem. Aestate contrariam spectandam; nisi sub Sole, inquit, iter faciendū est, tū enim festinato opus est, quo liberemur ocys sic citate & calore, quæ corpori in itinere eiusmodi comparantur.

Corpulentis ocyus est iter faciendum, gracilibus lentius. Multis lauacris æstate utendum, hyeme minus multis. Gracilibus conuenit plus balneum, quàm corpulentis.

¶ Celer motus augendo plurimū colore corpus colligat : in motibus uero remissioribus calor mediocris sanguificationi & nutritioni prodest. Quamobrē anismantibus, ut bene nutriantur, adiumento est.

Quibus quā
uestibus
utendum

Vestes hyeme mundæ sunt induendæ, æstate oleo infectæ.

¶ Quid scriptor magis congruum, quam quod omnes attulerunt interpretes, intellexerit, ipse uiderit. Quod si mundas, quia magis calfaciunt, aut halitus non interpellant, ideo uult hyeme indui : & infectas oleo, quod aut refrigerant, aut halitum obstruunt, non probo orationem. Nam mundæ uestes, quæ denso cōtextu sunt, maxime si lacernæ sint, refrigerāt. Quo est harū commodior usus. Nam oleo quidē infectæ, plane sordidæ sunt. Neque est quisquam hominū elegātium, qui uestiri tam spurce sustineat, idque æstate. Cum etiā temporis diuturnitate plus calfaciant oleo infectæ, quam mūdæ, licet primo occurso sint frigidissimæ.

Diæta cras
forū, q̄ esse
uolunt te-
nues.

Crassi, qui tenues esse uolunt, ieiuni exercitationes cunctas subire debent, & cibū adhuc anhelantes sumere, haud dum refrigerati, & prius uinum bibere dilutum, non admodum frigidum : præterea opsonia sesamis parare, & condimentis,

condimentis, alijsq; id genus. Ac opsonia maiori copia fumantur. Nam ita paucissimis bellarijs saturabuntur.

¶ Quod postremo loco orationis est dictum. Nam ita paucissimis saturabuntur, quidam de omnibus prædictis pronunciari uolunt : quidam de opsonijs tantum, quæ sesamis, & similibus uult condiri, alijsq; multis. At quæ prædicta sunt, hæc sunt, ieiunū exercitare : quod quidem aperte uacuat, ut replet a cibo exercitatio. Ad hæc ab exercitationibus anhelantes cibum sumere, nondum per halitum eorum calore digesto, aut refrigerato corpore : quam causam esse, quo quis celeriter impleatur, liquet. Si uero alia ratione id huius libri auctor uult extenuare, nos præterit. Hoc certe noui, istud in causa fuisse, cur multis uiscera sint oppilata, imprimis iecur : ut etiam a cibo uehementes exercitationes. Præterea his, qui habent in iocinore arctos transitus alimentis, lauacra obstructiones creant. Sed hæc omnia una cum distinctis priuatim explicationibus in opere de sanitate tuenda sum persequor. Restat ut dietionem ipsam consideremus, in qua ait : Et prius uinum bibere non admodum frigidum : atq; ita orationem instituit, quasi frigidum esse illud, non admodum tamen frigidum iubeat. Cæterum non ita statim uult ab exercitationibus bibi uinum, sed prius aquam, quæ admodum Athletæ docti experientia faciunt. Quippe uinum caput tentat, si uel mox a balneo præ omnibus alijs cibis & potibus bibatur. Non tamen frigida post exercitationes potio, nisi calidam præbibas, noxa uacat. Offendit enim & hæc non obscure uentrem ac iecur, nonnullis etiam neruos. Iam corpus etiam auget frigidum uinum, & auctor id resolvere uult.

uult. Nisi forte aliter erat scriptum, & sit lapsus, qui descripsit. (Nam talia etiam hodie multa cernuntur) qui pro non omnino calidum scripserit, non admodum frigidum. Etenim qui anhelantibus adhuc præbere alimentum uult, corpore multis uaporibus oppleto, cum uini portione calidi magis illos replet, quod magis pere calidum non secus ac frigidum congendo uentri atque cõtendendo cõparatũ sit : non committet, ut istud faciat.

ET semel tantum cibum sumere, super sedere balneis, duriter cubare, nudumque obambulare, quoad eius fieri potest.

¶ Rectius diceret parum cibi sumere, quam semel tantum cibum sumere. Sũt enim, qui semel duntaxat cibum sumunt, & longe plus comedunt his, qui bis. At uero ut balneum corpus calfaciendo, maxime foris, ad digestionem refert, & digestorum appositionem : sic si non laues, contrarijs commodos. Iam durum cubile sollicitat corpus, comprimit, constringitque : itaque eius in omnem partem incrementum interpellat. Eadem ratione nudum deambulare omneis ad cutem attinentes partes refrigerat, tum uero in altũ & uiscera calorem impellit, ut probe quidem coquantur cibi : cæterum quominus quoquoersum permeent, obstat.

Diaeta tenuiũ, q̃ esse crassi uolũt.

E Diuerso qui ex tenuibus crassiores uolũt euadere, omnia hi contra ac illi instituere debent, nec ieiuni quẽquam laborem subire.

¶ Contraria ijs, quæ obesius præscribebantur, hæc sunt : anhelantes non sumere cibum, sed ubi iam naturaliter respirauerint : neque semel tantum cibum sumere, uerum iterum

iterum aut ter comedere. Qui uero contra facit, ac illi, qui balneis abstinent, lauabit bis: ut tamen semper inter primis tempus a cibo, secundo balneo tribuat, interim etiam primo. Ita exercitationes quoque breues & remissas obibit, easque a cibo. Eadem ratione molliter curbare, nec nudos in aere uersari his conducit. Quare causa est, cur Athletæ quasdam statuunt exercitationes, quæ consistunt in hoc, ubi complexibus, uel toto corpore pugnatur, *προσάπιδι* & *σωματομαχίῃ* ipsi uocant, in his quibus parare corpus studet, uitantes, ne nudo eos corpore exercitent, nec complexu. Contra quos extenuatos uolunt, celeri exercitatione, ac citra primum complexum exercitant.

Vomitus oportet & uentris cataclysmata in hunc modum usurpare. Sex brumalibus mensibus uomere: quia id tempus æstis uo est pituitosius: & morbi caput tentant, & regionem supra septum transuersum. At æstus ubi uigeant, uti cataclysmatis, quippe hoc tempus torridum est, & corpus biliosius, & grauitates lumbos, & genua afficiunt, calorque urget, præterea fiunt in uentre tormina. Quare corpus oportet, & quæ eleuantur deorsum ab his locis subducere.

Quando uomere, & uentre oportet abluere.

¶ Ecquæ uocet cataclysmata, ex his quæ sequuntur, auctor ostendit. hæc enim dicit, quæ lacte constant, & ex ciceribus elixā aquā, falfuginē, & aquā marinā. Nam alia horum sunt purgantia medicamenta, quæ totum corpus uacuant. Quare ut balneatores purgare se bal-

Apho. 21.
lib. primi,

nea dicunt, cum ab illorum lapidibus cenum abstergūt, & sordes. Ita uentris & intestinorum cataclysmata pituitam eis & bilem abluunt. Quādo igitur hyeme generatur in uentre pituita, auctor nobis est, ut pituitam uomitibus expurgemus. Et bilem æstate innatantem, retrahamus deorsum. Veruntamē uniuersum corpus si purgare instituas, æstate per uentrem superiorem, hyeme per inferiorē purgabis : ut est in Aphorismis relatum. Nam quæ in præsentī abundant, his medebaris purgatione, ut tamen per loca, quo uergunt, purgationem instituas. Si quidem ducenda sunt, quo tendunt, per loca accommodata. At quibus, ne augeantur, uelis obsistere, per contraria loca retrahere debes.

Quæ quibus
purgatiōes
cōueniunt.

Administrantur cataclysmata corpulentioribus, & humidioribus falsiora, & tenuiora : Siccioribus, gracilioribus, & imbecillioribus pinguior, & crassior. Cataclysmata, pinguior, & crassa sunt, quæ lacte conficiuntur, & ex ciceribus aqua elixa, & id genus alijs. Tenuiora uero, & falsa, brassica, & aqua marina, & quæ eiusmodi sunt.

¶ Quæ magis incidunt, corpulentioribus iubet præberi, quod pituitosiores hi sint, leniores uero gracilibus : nam sunt hi biliosiores. At uero quæ sit materiæ utrorumque, ipse subiicit : quæ quia interpretem nō requirunt, ideo ijs præteritis, ad proxima me conuerto.

Quō uome.
re obesi debent.

Vomitibus autem hoc modo irritare oportet : homines obesi, ieiuni uomant, currēdo, aut celeriter eundo meridie.

¶ Vult crassus, qui uomituri sunt, corpus excalfactum: quo succi pituitosi, quo plurimo crassi abundat, liquefiant. Quin etiam omnium apertio uasorum, & angustorum meatuum raritas hac maxime ratione paretur. Faciunt autem hæc omnia ad facilem & minime molestum uomitum.

S It hylopi quadrans cōtriti in congio aquæ: quem ebibat, acetum affundens, & sal aspergens, quo sit iucundissimum.

¶ Incidētem esse potionem uelle illum, & qua de causa, non est obscurum. Namq; homines crassi quandoquidem humoribus sunt præditi prorsus crassis, & frigidis, ipsiq; nonnullis lentis, ideo potionem eorum discutientem uult esse. Cæterum quantam potionis, quam præscribit, copiam porrigat, non habeo exacte dicere: quod mensura, quem congiū uocant, non sit apud omneis eiusdem capacitatis. Si atticū congiū imperat bibere, non mihi ille mos placet, multum enim esse uidetur mihi. Erat tamen maioribus solēne, si quando uel lactis sero, uel eiusmodi purgatione utendum statuissent, magna copia offerre.

Bibat tardius primum, deinde uelocius.

¶ Nam a primo si affatim bibisset, continuo uomeret prius, quam omne ebibisset, atq; succos in uētre contentos absterget, queis cum una effunderentur, quos prius uenæ habent. Sin autem, primo lentius, postea omnino bibat largius, ea ratione fiet, ut mediocri tempore continere possit, atq; in tempore impetum ad uomitum capiet, quod tandem magis affatim bibat.

Quo uome
re debent
graciles.

G Raciliores, & imbecilliores à cibo uomitum prouocent hunc in modum. Calida loti prebiant meri heminam, mox omnis generis cibos ingerant, nec in comedendo bibāt, nec à cibo, sed contineant se, dum quatuor stadia quis progrediatur. Deinde illis in potum triplex uinum miscebis, austerum, dulce, & acidū: primū meracius, & paulatim, tractimq; deinde dilutius, celerius, & affatim.

¶ Calida lotum, præbire mandat poculum meracius, hac, ut conijcimus, inductus ratione. Calido balneo totum corpus calfit, humores colliquantur, uasa euadunt laxa. Quæ & ipsa uinum meracius præstat, eademq; opera uiribus robur conciliat, cuius habere maximam rationem in gracilibus uidetur. Mox, inquit, omnis generis cibos ingerant, cuius non eandem omneis rationem, qui hunc librum enarrauerunt, scripserunt. Nam quibusdam de illis, uarios cibos offerre uidetur, quod inter sese mutuo dissidētes, minori negotio uomitum cieant. Alijs, quo plus ingerant, quippe simplices, & unius speciei mox saturant. Præterea, non illis concedit statim bibere, ut cibi statim ne supernatent, quod cauet. Et ne istud accadat, tempus etiam constituit inter ea, quod commorentur, nutritioni insufficiēs. Ipsumq; adeo tempus pronunciauit, dum quatuor stadia quis progrediat. Quæ postquam ita præcesserint, dat bibere, uina tria, quæ inter se sunt diuersis qualitatibus. Nā ex his uinis hoc esse austerum uult, illud dulce, aliud acidum. Sed hoc etiam loco causam reticuit, quamobrem id præscribat. Qui uero ad eius sensum diuinationibus aspirant, dicūt austerum ipsum administrare ob instrumentorum,

Quare tri-
plex uinū
fit offeren-
dum.

mentorum, per quæ uometur, robur: dulce, ut uo-
 mitum concitet, ad hæc quod fundat humores dulce
 uinū: acidū, ut abstergat, quæ uentri sunt infixa. For-
 te uero & cibos illis præscripsit diuersis qualitatibus,
 ut hi uentrem confirment. illi uomitum iritent, alij suc-
 cos abstergant impactos. Verum quod frequenter in
 sodalium meorum & amicorum cæterorum congres-
 sibus dico, non tacebo in præsentī. Non paruum esse
 istorum delictum censeo, qui rationalem sectam uen-
 dunt: qui omiſſa ratione eorum, que dicunt, pronun-
 ciant, tanquam edicta regia. Nā multo erat satius ipſum
 libri scriptorem, singulorum præceptorum uim expri-
 mere: ut fecit HIPPOCRATES in libro de ratione
 uict⁹ in morbis acutis, ubi de ptissana refert. Nā uisco- Libro pri-
 sitas eius lenis, continua, iucunda, lubrica, & modice la- mo.
 xa est, sitim arcet, & ubi ablutione opus est, facile de-
 scēdit, nō astringit, non uellicat grauiter, neq; in uentre
 intumescit. Similiter de aqua mulsa, uino, oxymelle, &
 lauracris scribit. Vt initium habeamus uiæ, qua nonnul-
 la ab scriptore omiſſa, quæ cum eius sententiā sunt con-
 iuncta, adiſciamus. Et nunc quidem cum alia protulit,
 non addita causſæ ratione, tum quod bibendum est ui-
 num primū quidem meracius, & paulatim, & tractim:
 deinde dilutius, celerius, atq; affatim: cogimur nos mē-
 tem coniectare, qua scripsit. Est uero cum omnis alio-
 qui ambigua coniectura, tum sane maxime, ubi homi-
 nis sententiā etiamnum ignoratur. Proinde dilutius bi-
 bere uinum, celerius, & affatim, de his qui cupiunt uo-
 mitum, non absonum uideatur dictum esse: quando-
 quidem his qui retinere uolunt, & concoquere alimē-
 tū, contraria conferunt, meracius, paulatim, ac tractim.
 Quare autē, quæ omnino retētionī sunt congrua, hæc
 offerat prima iamiam uomituris, non habeo, quod pro-
 babile adferam, Fortassis horum auctori non alicum
C iij uidebatur,

uidebatur, quod interpretibus nonnullis probabatur. Quādo hoc illi propositum est, ut uires hominum graciliū, quibus hæc dictat, ne prosternat, ideo præter cætera eas confirmat, ac mox ad cientes uomitum progredditur. Veruntamen ad uires constituendas tempus, quod a cibo sumpto dabatur, satis erat. Aliud item alijs ut dixi, uidetur, non tamen numerandum ut necessariū, quod demonstrationibus stabilitur ex sciētia profectis.

Qui consuevit bis mensibus singulis uomere, rectius ille ordine duobus diebus uomat, quàm quintodecimo quoque die. Alij planè contra faciunt.

¶ Et huius quoque oportebat rationē scriptorem commprimis apponere, quando præter distinctam ullam declarationem dixit de uomentibus bis quoque mense. Vnde deo enim esse, qui uacuationis gratia uomūt: ut alios, qui unum diem in mense ieiunāt. Et quosdam, qui humorem hunc uentri impactum, aut uiscidum, aut crassum expurgant. Sed nihil tamen causæ est, quin per interualla ista faciamus, non cōtinuis duobus diebus.

Qui facile cibos reuomunt, aut quibus sunt alui astrictæ omnibus cōuenit his crebro in die cibū sumere & esculentis uti uarijs, ac opsonijs uarie paratis, uina item bina bibere, uel ternaria. At qui cibos non reijciunt uomitu, uel alui sunt præditi sanis, his ex usu est, ut faciant illi modo contraria.

¶ Qui uētrē purgare, aut corp⁹ uacuare modice uolūt,
his

his cōfert uomitus. Atq; hos sapius uult cibū sumere, eumq; uarium, & diuersa uina bibere. Contra, eos qui nolunt uomere, uentreſq; habent plus æquo humidos, ut quærant ſiſti, hos nec frequēter comedere, & uarijs cibus & uinis abſtinere. Nam ſemel cibum capere, & eum unicū, uinum item unū bibere, intereſt ad hoc, ut uenter illa & retineat & coquat. Contraria uero ægrius tū concoquuntur, tum in uentre cōmorantur. Et pro ciborum qualitate, & ordine ſumptionis, aut innatare illos, aut externi per alium contingit.

INfantes diu ſunt calida lauandi, ijsq; uinum Infantium
diata.
dilutum exhibendum, quod prorsus tamen frigidum non ſit, idq; offerendum, quod minus uentrem attollit, & flatum creat. Atq; hæc facienda ſunt, quo minus tentent conuulſiones, ipſiq; creſcant, & melioris coloris fiant.

¶ Quo hæc dicta diata ſpectet, ipſe enarrauit: nempe enim ut minus, inquit, tentent conuulſiones, ipſiq; creſcant, & melioris coloris fiant. Nam calida qui multo pueri tempore lauantur, mollia permanent: id quod conuulſionibus reſiſtit. Nam conuulſiones ipſe HIPPOCRATES frequentiores eſſe dicat corporibus contentis, quam remiſſis & laxis: Tum mollia corpora facilius augentur, quod in omnem partem facilius intendantur. Atqui quæ a conuulſionibus libera ſunt, probeque creſcunt, his totum eſſe habitum ſalubrem, id latet neminem. Ergo id ipſe uno inſigni prodidit non contemnendo, coloris. Et uero etiam uinum hos dilutum iubet bibere, nolens eos nimium caleſcere, idq; adeo quod non
raro

raro laborent conuulsione, quod quidem neruorū imbecillitati & uoracitati acceptum referūt. Ideoq; uinū eos non frigidum bibere imperat. Atq; uinū quod esse eiusmodi debet, ut minime sit flatuosum, omnib⁹ iuxta, nedum solis infantibus commodat.

Mulierum
diætā.

Mulieribus ratio uictus esse siccior debet, commodiores enim sunt cibi sicci molliciei carnis : ut item pocula meraciōra referunt plus ad secundas, & foetus nutriendos.

¶ Mulieribus sicciorē rationē uictus præscripsit: quæ qualis est, ipse subiicit. Cæterum hæc opinio auctoris controuersa est. Etenim si mulieribus esse humidis præter naturam sit, ut in intemperatis naturis, & affectis humidus morbus, recte illas siccaret. Iam cū eis hoc sit naturale, tuendum est : nisi salubrem mediocritatem excedat. Sed illud nos etiam in uiris spectamus. Namq; & his natura comparatum est mulieribus esse siccioribus, qui ubi iustam siccitatem superent, ibi eorum intemperiem contrarijs corrigimus.

Exercitationes.

Qui exercitantur, his hyeme conuenit currere, & luctari, æstate luctari quidē parū : currere uerò haudquaquam : sed deambulare multum in frigore.

¶ Exercitationum differentias, quæ anni temporibus sunt peculiāres, docet quæ hyeme calfacere ualent & exiccare : æstate, contra.

Qui cursu defatigantur, hos oportet luctari. Qui uero defatigantur luctando, currēdum

dum his est. Nam ita laborās partem corporis defatigationi obnoxiam, calidam conseruet, simulq; maximè recreet.

¶ Si ita omnia medici rationales conscripsissent, nō fuisset uerborum fundendorū locus interpretibus relict⁹. Id autē dico, ut addatur caussa, cur ita nos agere iubet: id quod fecit hoc loco Polybus.

SI hos qui exercitantur maximè alui proflu-
uia arripiunt, ac excrementa cibum referūt,
suntq; cruda, de exercitationibus detrahende-
bent, non minus tertiam partem, & de cibis
dimidiam. Constat enim non ualere uentricu-
lum aceruum ingestorum ciborum omnem cal-
facere. Sit his cibus panis, quā potest fieri ma-
ximè coctus, in uino intritus, potus quā pau-
cissimus & temperatissimus, caueantq; à cibo
deambulare. Hoc autem tempore semel tan-
tum oportet illos cibum sumere, nam hoc mo-
do uenter maximè calfiat, cibosq; uincat.
Porro modus hic alui, pfluuū corpora quæ car-
ne sunt densiore, frequētior exercitat, ubi com-
pellatur homo, quando ita est natura compara-
tum, uesci carnibus. Venæ siquidem cōstipatae,
cibos non suscipiunt comefos.

¶ Non uidetur hic de exercitantibus sese gratia sani-
tatis loqui, sed de his, qui munus aliquod obeunt gy-
mnasticū, ut non detur illis eius omnino dimittendi fas

cultas, aut admodum multum remittendi. Propterea de illis detrahit, de exercitio tertiam partem, de cibis dimidiam. Nam haecenus sperat cibum superatutos, ut non iam aut cruditate laborent, aut alui profluuium. Cæterum hic quoque suo officio functus est, quod eorum adscripserit rationem, qua adductus, hæc ipsa & quæ his sunt dicta, præscripserit. Nam modus, inquit, hic alui profluuium, hos qui carne sunt compactiore, capit, ubi carnes comedere cogant. Vbi de gymnasticis uerba se facere significauit: hos etenim comedere carnes cogunt. Ac subiungit, uenæ constipatæ cibos non suscipiunt comesos. Quod obscure dixit, quare interpretes putare compulsi sunt, constipatas eum dicere, pro induratis, & quæ ægre intenduntur, ut non excipiant alimentum: quod denotari aiunt ex hoc (cibos non suscipiunt). Sed istud digestionem citius, quam lædere concoctionem consuevit, ut excernant illi humida quidem, at non crudatam. Atqui dixit ante, cruda hos, & quæ cibum referrent, deijcere. Verum quando adscripserit rationem, qua fretus ea consuluit, quæ consuluit, & etiamnum tenemur implicati, quid in istis orationibus fieri existimabimus, quibus causam, quare facere illa nos iubeat, non adscripsit? Equidem nisi de his, carne qui sunt compacto, adscripsisset, hæcere me ingenue fatearer, ut in multis alijs, in quibus cum nihil eiusmodi apposuerit auctor, audacissimi isti interpretes quod in mentem uenit, pronunciat. Iam quia prædicatorum compacta carne meminit, quo commentarentur illi quoque, quod utile esset, de istis naturis, ansam præbuit. Hi enim citissime me plenitudinem acerbant, quod non satis perspirationis habent. Vnde fit, ut cum consistat digestio, prorsus humida euadant excrementa. Interdum non humida solum, sed & tenuia, & præter cæteros uoracibus. Nam cum ex deglutitis aliquid in corpus digerit, residua promptius uen-

ter cōcoquit. At uero cū ciborū in eo permaneāt acer-
 uus, si quando eum degrauent, semel deiicit prius unis-
 uersos, quam sint cōcocti. Potuit etiā per uenarū dur-
 ritē, quia intēdi multū non poterāt, digestio impe-
 diri alimenti. Verū talium naturarū, quo pacto haberi
 potuit ratio, scribere ipsum oportebat, instituto cōtra-
 rio. Siquidem totius habitus sunt scopi, raritas & moli-
 ties, quæ molli frictione, & multa pinguedine in solijs
 fiunt. Hic uero symptomatibus immoratur, ac eorum
 negligit interim ueluti radicē refecare. Iam in præsen-
 ti oratione istud quoq; dicit: constat enim non ualere
 uētriculū acruum ingestorū ciborū omnem calface-
 re. Atqui si uere inculauit habitus densitatem, & ue-
 nas cibum nō suscipiētes, iniuste de uentriculo cōque-
 ritur. Quod si hic eū quis uera dicere admittat, sequē-
 tē etiā diatam recte esse dictam, causam nō dixerit.
 Panē percoctum, potū temperatum & pauciorē, se-
 mel cibum sumendum, nec a cibo deambulandum.

E St hæc quidem præcepta natura, & ad par-
 tem uertitur utramq; parumq; uiget bo-
 nus habitus in eiusmodi corporibus.

¶ Bonū habitū appellauit, compacta carne præditorū
 naturā, quæ æque celeriter facit mutationes. Itaq; sub-
 necit: & ad partē uertitur utrāq; hoc est, ad bonū ha-
 bitū, & contrariū. Præterea addit: Parūq; uiget bonus
 habitus in eiusmodi corporibus. Nā in commētarijs in
 Aphorismos ostēdim⁹, bonū exercitatorū habitū, præ-
 ter sanguinis repletionē & carnis, robur cōseruare na-
 turalium facultatū. Sed ut illic summā habitus bonitatē
 esse periculo ostendimus obnoxiam, quam non cito
 arida corpora consequuntur: ita usuenit his, qui cor-
 pore sunt compacto, posteaquam uelocissime, propter

Apho. 3.
lib. primi.

difficilem per halitum digestionem his generatur, cogiturque scilicet e uestigio everti, celerem obtinent generationem & dissolutionem.

Diaeta rariorū, & hirsutiorum.

H Abitus uerò rariores, & hirsutiores carniū esum magis admittunt, & labores. Suntque his boni habitus diuturniores.

¶ Quod corpora hirsutiora cutem obtinent rariorem, itemque genus carnosum, in libris de temperamentis didicimus. Quare hæc merito sane commodius aut esum carniū ferre, nempe quæ transpirantur: & labores, quod minus sint lassitudinibus obnoxij, id quod etiam in libris de tuenda sanitate traditum est. Quod si hæc, & bonos habitus habent constantiores, ut quæ non attingant continuo extrênum.

A C qui cibos postridie eructant, & si præcordia eleuantur, his tanquàm cibis non percoctis, diuturnior somnus prodest. nihilominus horum corpora ad aliū laborē sunt adigenda. Vinum bibant meracius, & largius, cibi uerò minus sumant hoc tempore. Liquet enim præ imbecillitate & frigidityte uentrem non esse ciborum multitudinī parem cōcoquendæ.

¶ Laudo hic eū, quod fini adiecerit: liquet enim præ imbecillitate & frigidityte uentrem non esse ciborum multitudinī parem concoquendæ. Nam quasi ad id respiciens, eam studet calfacere, eaque gratia longiorem somnum eis consulit, item exercitationem, atque uinum bibere

bibere, & meracius, & copiosius: præterea, id temporis minus comedere, quo ipsis contigit cruditate laborare. Nam reliquo tempore exercitantes sese & moventes, uinumque, ut diximus, bibentes, nihil est, quod ciborum mediocrem copiam imminuant.

Q Vos sitis infestat, cibos hi & labores minuant, ac uinum dilutū bibant, idque quàm frigidissimum.

¶ Hic expressa est eo modo calidarum naturarū nota. In sexto libro Epidemiōn his uerbis. Calido naturalis, ter frigida potio conuenit, & quiescere. Ut enim apellauit corporis temperamentum, subiunxit dietam, quā, qui ita sunt affecti, requirunt. Caput autē eius est, refrigeratio. Potissima in hac dietæ summa sunt, aquæ potio, & uacatio exercitatiois. Hoc loco quiescere aliter expressit, nempe labores minuant. Et pro frigida potione scripsit, ac uinum dilutum bibant, & quàm frigidissimum. Mihi uero rectius hic præcipere uideatur: quod potio diluta & frigida cum refrigerat, tum præterea uini obtinet commoditates.

Q Vibus uiscera ab exercitatione uel alio itinere dolent, his requiescere ieiunis cōfert. Potus sit parcissimus, qui corpus ingressus cieat urinā: ut ne uenæ, quæ uisceribus sunt innatæ, contendantur plenæ. Quippe inflationes hinc, & febres generantur.

¶ Omnia hæc præcepta in lucubratione de sanitate tuenda abunde tradidimus: & nunc memoriæ causa,

ut in superioribus, ita hoc loco exponemus. Multis enim tametsi febris liberis dolores in uisceribus oboriuntur, potissimum in iocinore, ubi a cibo se exercitauerint, uel lauerint. Cuius quidem causa angustia est uisceris transitus, ascendentiumque crassitudo humorum. Etenim occlusi, & resistentes in uenarum strictis finibus, quae sanguis ex simis iocinoris partibus transsumitur in concavas, tum transitum opsepiunt, tum uenas intendunt, quae in sima sunt iocinoris regione. Quas ita affectas dolores citra febrem excipiunt. Hos sopire eo tempore oportet, quo instant: ac potare aliquid, urinam quod moueat, & iecur referat. Qui nisi minxerint, his occasionibus succedunt flatus & febres.

Quem morbi corripunt à cerebro profecti, huius primum torpedo caput tenet, mensque frequentur, ac alia patitur, quae in urinae stillicidio solent euenire. Hunc illud dies uiginti molestat. Et de naribus si fluat, aut auribus aqua uel mucus, à morbo uindicatur, & urinae quiescit stillicidium. Mens autem absque dolore multum & album: dum diem uigesimum transierit, & capitis dolor relinquit hominem: cæterum oculos intendentem splendor illum fugit. At uiri est, qui facultate est præditus ratiocinandi (quia homini tanti nihil, atque sanitas est) nosse de suo consilio in morbis esse præsto.

¶ Merito habuerunt hanc orationem suspectam. Nonnulli

nulli etiam semel damnarunt, non esse Polybi, & multo minus Hippocratis. Nam orationis omnino non constat initium, uolens cerebri morbos torpedinem inducere & urinæ stillicidium. Quæ tamen oratio, uel si putet quis non cunctos eum cerebri taleis esse morbos cōstituere, sed eos solos, quos fluēs de naribus, & auribus muccus & aqua depellit, haud est uera. Neq; enim semper ita rē se habere, neq; frequenter apparet.

LIBRI DE SALVBRI
 DIAETA CVM GALENI COMMENTARIO HERMANNO
 CRVSERIO CAMPEN
 SI INTERPRE
 TE FINIS.

¶ Errata.

Fol. 4. Pag. 2. Linea. 14. qui. Fol. 5. Pag. 2. Li. 3. a fine, pro humidioris lege ficcioris. Fol. 6. Pag. 1. Li. 11. pro humidior lege ficcior. Ibidem Li. penult. pro quæ temperata est, lege qui temperatus est. Fol. 8. Pag. 2. Lin. 10. nudusq;. Fol. 9. Pag. 1. Li. 23. deorsum. Ibidem Pag. 2. Lin. 1. cœnum. Ibidem Li. 14. cataclysmata. Ibidem Lin. 17. pinguiora & crassiora. Ibidem Li. 23. leniora. Fol. 10. Pag. 1. Li. 2. abundant. Fol. 10. Pag. 2. Li. 24. sufficiens. Fol. 11. Pag. 2. Li. 6. alio. Fol. 14. Pag. 2. Li. 11. obnoxia. Ibidem lin. penult. pro eam cum.